

Hendrik Hopman vlamt dankzij Het Wilde Oog in de kunst van Henk Visch

Van De Haven in Spakenburg naar Kade in Amersfoort. Van de seniorenvoorziening naar de kunsthall. Voor de eerste en laatste ontmoeting tussen Hendrik en Henk. Tussen Hopman en Visch. De één lokaal bekend vanwege zijn kennis en ervaring rond de visserij, de ander nationaal erkend als beeldhouwer met een overzichtstentoonstelling, getiteld Solo.

Vlam als Spakenburgse Divo: Hendrik Hopman is van alle 'mannenprojecten' die Het Wilde Oog met Spakenburgers uitgevoerd heeft de meest constante geweest. Hij was een van de acht vissers die in het project Geridderde Vissers een stoere broche van Willemijn de Greef opgespeld kreeg.

Hij was drager van een van de acht exclusieve visserstruien van Dorien de Jonge in het project Opgetogen Vissers. In 'zijn' trui vol vlechtwerk leek hij een gebeeldhouwde zeebonk.

Eén Wild Oogproject is zelfs naar hem genoemd: Vlam & Gerrit. In dat project uit 2010 werden acht 'watermannen' gekoppeld aan de kunst van Gerrit Rietveld. Een dwarskuil werd voorzien van elementaire kleuren, en wel volgens het vloerontwerp van Gerrit Rietveld voor de Unesco in Parijs (1957). Als senior in de breitechneek boette Vlam met Rietveld-geel.

Hij mocht niet ontbreken in het project 'Herenleed'. Welke eenvoudige ingreep in de leefomgeving van acht Spakenburgers laat het 'Herenleed'-gevoel zien?

Er is een prachtig kort videofilmje gemaakt door Het Wilde Oog waarin Hopman de opdracht kreeg om een paling te grijpen uit een badkuip en diep in diens ogen door te dringen. En natuurlijk heeft Het Wilde Oog Hendrik Hopman ook geïnterviewd: 'Als ik het water onder de kiel voelde, was ik de man'. Wat nog ontbreekt is een fotoreportage waarbij Hopman in relatie wordt gebracht

met een belangrijk beeldend kunstenaar. Twee gescheiden werelden die bij elkaar worden gebracht, een werkwijze die Het Wilde Oog al jaren toepast met de 'Spakenburgse Diva's'. Door de breekbare gezondheid van Hopman is haast geboden. De bijzondere tentoonstelling van Henk Visch in Kade leent zich sterk voor een dialoog met Hopman. Henk & Hendrik.

Pannenkoeken

Vlam als levende historie: Op weg naar Amersfoort met de jonge fotograaf Frank Auperlé praat Hopman als een dertiger. Over het bakken van pannenkoeken aan boord, waarin naast melk ('met vellen') ook koffie ging: Daar kregen ze een mooie kleur van. Op de vraag of de kleine Hopman ook een zwembroek bezat, antwoordde hij: 'Welnee, dat was zonde van het geld. Een kussensloop waar je twee gaten in knipte, een touwtje eromheen en zwemmen maar'. Het Wilde Oog heeft in de overzichtstentoonstelling van Henk Visch in Kunsthall Kade allerhande opdrachten in petto voor Hendrik Hopman. De auto ligt vol attributen zodat Hopman van diverse kanten de beeld-dialoog kan voeren met de Visch-beelden. Een schermmasker, een waadpak, een groot wit schip, een verzilverd dienblad met een berg mosselen.

Henk Visch als schepper:

Henk Visch (1950) staat erom bekend weinig over de betekenis van zijn werk te willen

vertellen. Zijn beelden vormen een 'echo van de werkelijkheid'. Wat opvalt in zijn eerste overzichtstentoonstelling is dat de beelden geladen zijn met essentiële gevoelens. De ene keer 'Afrikaans' beziel, de andere keer door Oer-Hollandse geschiedenis aangejaagd. Zoals in het beeld met de schaatsers. Maar kijk je goed, dan blijkt dat de linkerbenen en voeten van de schaatsers getransformeerd zijn in halzen en koppen van een vogelachtig dier. Verderop in de kunsthall zien we lijven zonder armen en met reuzenvoeten. En mensachtige objecten met tentakels en zonder voeten. Visch maakt zowel uitgerekte als iele beelden. Sierlijke wezens met potsierlijke kwaliteiten en omgekeerd. Stilstaand in beweging zijn deze figuren. Tragi-komisch én breekbaar-waardig. Je voelt de wereld van de sjamaan en het stamhoofd, nooit die van dominee Smit, Jan Smit of Bart Smit. De figuratieve beelden roepen mededogen op en tegelijkertijd wijsheid, alsof ze dieper doorgedrongen zijn tot het bestaan dan het hele 'De Wereld Draait Door'-team bij elkaar.

Al snel blijkt dat hoe manhaftig Vlam zich ook gedraagt, de energie is snel op. Ook op deze zaterdagmiddag is haast geboden. In plaats van de geplande vier uur werken houdt hij minder dan de helft vol.

Gelijkwaardigheid

Henk & Hendrik, van Solo tot Duo.

In het landschap van de verbeelding van Henk Visch valt direct op dat de beeldhouwer geen sokkels gebruikt. Hopman kan op voet van gelijkwaardigheid oog in oog staan met de reeks schaatsers en met een wezen dat het midden houdt tussen een poes en een sfinx. De titels van de werken van Henk Visch voegen een laag toe aan de al gelaagde beelden. Ze zijn poëtisch, filosofisch getint, verre van

Hendrik Hopman bij het enorme bronzen been van Henk Visch ('Noch Einmal' 1990) dat als een baken tussen Koppelpoort en het ultranieuwe Eemkwartier staat. (foto: Frank Auperlé.) Een klassiek verzilverd dienblad en 'Vlam' die de zeevruchten teruggeeft met de blik voorwaarts.

verklaringen biedend: Zo heet het beeld van de schaatsers: 'Feelings of affinity are extremely complex' en die van de poes-sfinx: 'I was a woman on the beach'.

Met Henk & Hendrik wordt een doorkijk geboden naar twee werelden die gescheiden lijken, maar onder de oppervlakte verwantschap kennen. In mentaliteit bijvoorbeeld. De vrijheid die Vlam op de zee ervoer (het werken in de fabriek onder een baas ervoer hij als gevangenis) loopt parallel aan de vrijheid die een kunstenaar als Henk Visch in zijn werk uitstraalt. Grootse zaken beleven op zee en grote beelden maken in het atelier. In beide gevallen wordt het leven opgetild.

Naast de vaste kern (de Diva's) heeft Het Wilde Oog ook Vlam de afgelopen jaren regelmatig in een alternatief leven geplaatst. Eén die toont dat hij naast de laatste Zuiderzee-visser en streng gelovig man óók bereid is een leven in kunst en vormgeving aan te gaan. Een verbintenis die een verruimd perspectief biedt: door grenzen te overschrijden, ontdek je wie je bent.

Op deze april zaterdagmiddag geeft Vlam zich in wankle fysieke staat over aan de kunst van Henk Visch. Diens werk staat bol van beelden die hun balans zoeken, die uit evenwicht dreigen te raken. Maar ze blijven overeind, ze positioneren zich in onze wereld, zoals Vlam zich handhaaft ten opzichte van de Henk Visch-wereld. Vol discipline volgt hij de regie-aanwijzingen van Het Wilde Oog op. Frank Auperlé legt het vast.

De 94-jarige Hendrik Hopman geeft de beelden van de 62-jarige Henk Visch extra lading. En dat terwijl die beelden al zo meerduidig zijn, bewust levendig, grillig, onvoorspelbaar. Sommige beelden lijken van ver en van diep te komen, uit een schaduwwijk opdoemend. De beelden van Visch zijn voorstellen (nooit argumenten of verklaringen om de andere kant van het leven te betreden. Beide mannen (geboren zeebonk en gevierd kunstenaar) bieden de kijkers naar de foto's de mogelijkheid een diepere ervaring op te doen. Op een ander niveau zijn beide mannen met hun voor- en achternamen ook verankerd, de kunstenaar als 'hopman' van de empathie, de Spakenburger die als jochie via het leesplankje een woord als VISCH leerde en wiens broodwinning lag bij de vis. De grootste verwantschap ligt misschien wel in hun romantische inslag. Visch stelde in 1989 al dat kunstwerken er zijn om ons aan onszelf te openbaren. Het zou ons niet verbazen als Hopman zou beweren dat het zijn op zee het wezen van een mens openbaart.

Op de terugweg laat Hendrik Hopman zich ontvallen: 'Ik dacht vorige week nog waar is mijn leven gebleven?' Voor Lemmerman en van Run openbaren facetten van zijn leven zich in wisselwerking met kunst en vormgeving. En een meer wezenlijke afsluiting dan die met Henk Visch is nauwelijks denkbaar. Eenmaal op zijn kamer in de Haven, vraagt hij: 'Wacht je niet te lang met de foto's opsturen, Hans?'

Hendrik Hopman bij een werk van Henk Visch 'I was a woman on the beach' (2010). De sfinx en de nestor. 'Wat heeft 's ochtends vier benen, 's middags twee en 's avonds drie?' Twee zielsverwanten. Wie verlost wie? (foto: Frank Auperlé.)